

ÁSOTTHALOM

Ez a szó karunkon sokaknak nem csupán egy Szegedtől harmincegynehány kilométernyire fekvő, hatalmas tanyavilággal rendelkező falu nevét jelenti, hanem valami egészen mást is.

Jelenti az osztatlan iskolákat, ahová harmadéve-seink immár két esztendeje lelkesen "patronálni" járnak, jelenti a sok kedves, félénk gyereket, akiket onnan Szegedre hoztak, hogy megmutassák nekik a várost, jövőendő életük lehetőségeit. De sokunk számára Ásotthalom tanyái körülmények között dolgozó értelmiségiek jelképe is, és aki jobban ismeri a tanyát, annak ez a vidék a mult egy darabkéja is, ahol a régi paraszti élet gyakran tragikus konfliktusok kíséretében adja át helyét egy kibontakozó ujnak.

Hogyan is kerültek ide a JATE hallgatói, mit is csinálnak itt? Nézzük meg közelebbről!

Az előzményekhez tartozik, hogy 1972. őszén egy Csongrád megyei tanfelügyelőkkel folytatott megbeszélés alkalmával a KISZ-Bizottságon megállapodás született arról, hogy az egyetem házon belüli mozgalmat indít az ásotthalmi körzet 9 osztatlan iskolájának megsegítésére. A karokon hamarosan megkezdődött a "szervezkedés", létrejöttek a BTK-TTK, JTK-TTK alapszervezetek, amelyek egykettőre megosztottak az iskolákon. Ezek egyike röviddel ezután megszűnt, és a "károsult" A-alapszervezet Forráskuton "keresett vigasztalást". Butorszállitmányok indultak Ásotthalomra, bár egy részük a központi iskola igazgatója "jóvoltából" nem került a címzettekhez. A társadalmi munkafelajánlásokból e célra biztosított pénzből pótoltuk a hiányzó alapvető tanszereket.

A hetenként vagy kéthetente kijáró egyetemisták ötleteiből új távlatok bontakoztak ki. Az anyagi erők ki-merülésével fokozatosan előtérbe került a szellemi segítségnyújtás, amit különböző szakkörök létrejötté, az orosz nyelv oktatásának bevezetése fémjelzett. Egyidejűleg egy főleg jogászokból verbuválódott szociológiai csoport tevékenykedett az ásatthalmi tanyákon. Értékes munkájuk összegzése a közeljövőben jelenik meg könyv-alakban.

A szegedi egyetemisták sikerei időközben országos érdeklődést keltettek, s a mozgalom követésére a KISZ KB felhívást tett közzé. A rádió húszperces műsorban tudósított a szegedi kezdeményezésről.

Az elmondottakból leszűrhető, hogy nem kis jelentőségű dologról van szó, hiszen akármilyen szempontból is nézzük, minden olyan törekvésnek nagy az értéke, amely az eddig elzárt vidékek fiataljainak dülömtjait kövezi ki a teljesebb élet felé. Elcsépelet frázisként hat már, de aki a tartalmára figyel, annak lelkesítő igazság, hogy csak iskolánként egyetlen tehetséges gyerekért is érdemes tízkilométereket zötyögni a kisvasuton, és kilométereket gyalogolni az iskoláig szélbenhomokban. Aki ezt belátja, az beírhatja a pedagógia tanszék felmérő lapjára, hogy az ő tanári hivatástudata már nem szorul lényeges kiegészítésre. De itt iskolánként nem egy-egy gyerek a tét, hanem sokkal több.

Hogyan hatott a "kinti munka" a patronáló alapszervek belső életére? A gyűléseken Ásatthalom állandó téma. Friss levegőt hozott munkájukba, hiszen nagyszabású célt, mégis kézzelfoghatóan konkretizálható tevékenységet jelent számukra. A harmadéves alapszervek mindegyikét csak dicsérettel lehet említeni azért a lelkesedésért, amivel a könyvgyűjtő akciókat, a szegedi "tanszerkolduló" iskolajárásokat lebonyolították.

Nálunk ez a mozgalom a harmadéveseket tömörítette elsősorban. Oka részben a körzet mérete, az igények és

lehetőségek korlátozott volta, másrészt az, hogy a BTK KISZ-vezetése és a patronálási mozgalom között nem volt meg a kívánatos összhang. E vonatkozásban az utóbbi időben javulás tapasztalható. Most szóljunk pár szót a tervekről!

A fő hangsúly a szellemi patronáláson marad. Azonban a szakkörforma nem mindenütt látszik üdvöztető megoldásnak. Több iskolában egyenesen lekerült a napirendről, és "cserében" egyetemistáink helyettesítő órákat tartanak. Ennek okait a helyi körülményekben, úgymint a tanárok valószínűtlenül magas óraterhelésében és a lakosság körében uralkodó felfogásban kell keresnünk, amely szerint elég, ha a gyerek megtanulja az előírt anyagot - többre ugysem lesz szüksége.

Részben ez indított bennünket arra, hogy az iskolából kiindulva közvetlen kapcsolatokat építsünk ki a szülőkkel. Így velük is megismertethetnénk céljainkat és a gyerekeik előtt álló lehetőségeket. Ennek eredményeképpen munkánk az iskolákban könnyebbé válna, s talán a szakköri tevékenység kiszélesítésének egyik akadálya is megszűnne. Rendszeres pályaválasztási tanácsadásokat tervezünk.

"Belügyeinket" tekintve közvetlen feladatunk a patronáló mozgalom "megfiatalítása". Várjuk, hogy más fiatalabb alapszervezetek is kövessék az I/B alapszerv példáját!

Szeretnénk, ha a friss erők új elképzelésekkel gazdagítanák mozgalmunkat.

Nagy Sándor

- . -

A tanyasi iskolák tantervében nem szerepel az orosz nyelv és irodalom. Azok a gyerekek, akik ezekbe az iskolákba járnak, és középiskolákban szeretnének tovább tanulni, leendő osztálytársaikkal szemben hát-

rányos helyzetbe kerülnek. Kezdő csoportba osztják be őket, ahol rövid idő alatt kell behozniuk a négyéves lemaradást és eljutniuk az osztály többi tagjának nyelvi szintjére. Az ő majdani munkájuk megkönnyítése érdekében kapcsolódtunk be, orosz szakosok is, a tanyasi iskolákat patronáló hálózatba.

Másodmagammal Kissorra, az ásatthalmi tanyaközpont egyik félig osztott általános iskolájába járok ki orosz tanítani. Az iskolában sajnos, nem a legideálisabbak a körülmények. Két tanterem van, ezekben délelőtt is, délután is tanítás folyik. Egyetlen egy lehetőségünk, az órákat ebédszünetben tartani. Így, ha a gyerekek délelőttösök, tovább maradnak benn, ha délutánosok, egy órával korábban jönnek be. Ez persze csak heti egy óra és nem vetekedhet más iskolák heti három orosz órájával. Vegyészek és magyar szakosok is vezetnek szakkört Kissoron, ahonban csak két tanterem van, nem járhatunk ki szombaton valamennyien. Így a teremhiány következtében valamelyik tanítási napunkat kell mindig szabaddá tenni. Tavaly első félévtől ez a legjelentősebb és állandó problémánk. Igaz, a tanárok kezdetben kicsit bizalmatlanul fogadtak, talán nem is érezték a szakkör jelentőségét. Velük üzentünk a gyerekeknek, hogy mikor lesz óra, mikor jöjjenek korábban. Ezt néha elfelejtették átadni. Az elmúlt másfél év alatt azonban megváltozott a helyzet. Már nem felejtene el szólítani a gyerekeknek. Utazásunkat is megkönnyítik: ha csak tehetik, kocsival vagy motorral hoznak-visznek bennünket.

A gyerekek az első néhány óra után már szép számmal jöttek és lelkesedtek ezért a számukra teljesen új tárgyért. Néhányan később lemorzsolódtak, akik nem akartak komolyabban foglalkozni az oroszsal, vagy nem bírták a gyors tempót. Mert gyorsan kellett és kell haladnunk. Bár a tavalyi nyolcadikosok közül senki sem jelentkezett szakkörre /összesen négy nyolcadikos ta-

nuló volt az 1972/73-as tanévben Kissonon/, a hetedikese-
sek pedig két évig tanulhatnak oroszul, de ez heti egy
órában így is kevés. Hetente többször pedig mi nem tu-
dunk kijárni.

Eleinte sokat kellett biztatni, bátorítani őket:
féltek megszólalni. Mi is idegenek voltunk nekik, a
nyelv is. Miután föloldódtak, észrevettük, hogy értel-
mesek, fogékonyak. Ennek köszönhető, hogy egy év alatt
elsajátították a cirill ábécét, tudnak írni, olvasni,
ismerik a legелемibb szavakat, és erre már lehet épí-
teni. Egyáltalán nem igazolták a köztudat tanyasi is-
kolákról vallott nézetét.

Az órákon az általános iskola ötödik osztályos
orosz nyelvkönyvét használjuk, de nem haladhatunk tel-
jesen az előírt tanterv szerint. Ott ugyanis másfél hó-
napi szótanulás, képekről való beszélgetés után térnek
csak át az írásra. Nekünk azonban, mivel kevés az időnk,
legsürgősebb volt az ábécé, az írás, olvasás elsajátít-
tatása. Ez volt a tavalyi anyag. Időnként rövid dolgo-
zatot írtunk, hogy felmérjük, mennyit fejlődtek. Az
eredmény meglepően jó. Beszédkészségük azonban még most
is messze lemarad íráskészségük mögött. Hogy ezen javít-
sunk, az időnkénti tollbamondás mellett ebben az évben
már egyre többet beszéltetjük a gyerekeket. Tavaly csak
a legелемibb nyelvtani szabályokat ismerték meg, idén a
nyelvtan, elsősorban a ragozás a fő feladat. Itt sajnos
egyre gyakrabban találkozunk azzal a jelenséggel, hogy
még a szükséges fogalmakat sem ismerik a magyar nyelv-
tanból, így összehasonlítási alapjuk sincs.

Idén év elején újabb problémánk volt. Az ötödike-
sek, akik tavaly még nem járhattak oroszra, most szép
számmal jelentkeztek. Nem volt más megoldás, mi is át-
vettük a félig osztott iskolák gyakorlatát, összevont
órákat tartottunk. Amíg a haladó csoport írásos fela-
datot kapott, addig a kezdőkkel foglalkoztunk, és ezt
váltogattuk, ahogy az anyag megengedte. Ez persze a
gyerekek beszédkészségét nem javította. Végül is az
I/B alapszerv tagjainak a patronálási munkába való be-
kapcsolódásával megoldódott ez a probléma is.

Különválaszthatjuk a hatodik-, hetedik-, nyolcadik osztályosokat és a teljesen kezdő ötödikeseket.

Ha az I/B alapszerv példájára jövőre és utána is minden évben jelentkeznének az elsős alapszervek, elkerülhetők lennének az összevont órák. Egy-egy évfolyam végigvihetné az ásatthalmi körzet iskoláinak felső tagozatában az orosz szakkört. Még ez sem lenne teljes megoldás, még így sem érnék el a tanyasi gyerekek a jobb helyzetben lévő általános iskolák tanulóinak színvonalát, de a segítség, amit nyújthatunk, így is jelentős.

Péntek Lili

